

Prop. 92 L

(2013–2014)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i politiloven og SIS-loven mv.

*Tilråding fra Justis- og beredskapsdepartementet 9. mai 2014,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Justis- og beredskapsdepartementet legger med dette frem forslag til endringer i lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet (politiloven), lov 28. mai 2010 nr. 16 om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven), lov 16. juli 1999 nr. 66 om Schengen informasjonssystem (SIS-loven) og lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven).

Departementet foreslår endringer i politiloven §§ 18 og 24 b for å tydeliggjøre at det ved ansettelse i politiet og ved opptak til Politihøgskolen skal kreves uttømmende og utvidet politiattest etter politiregisterloven § 41. Disse endringene er en presisering av gjeldende rett. Videre foreslås et nytt annet ledd i politiloven § 18 som innebærer at det også kan kreves fremleggelse av uttømmende og utvidet politiattest fra personer som skal utføre arbeid for politiet uten å være ansatt, eller som skal utføre arbeid for en tjenesteleverandør for politiet.

Det foreslås endringer i SIS-loven § 7 nr. 2 slik at opplysninger om innreiseforbud etter utvisning etter utlendingsloven § 66 annet ledd kan registreres i Schengen informasjonssystem (SIS). Endringen bidrar til en mer effektiv håndhevelse av innreiseforbud etter utvisningsvedtak slik som i de øvrige utvisningssaker med innreiseforbud.

Det foreslås endringer i straffeprosessloven § 55 som følge av at SI-loven er trådt i kraft. Siden Statens innkrevingsentral ikke lenger skal være en del av påtalemyndigheten, er det ikke lenger

behov for å ha en hjemmel som gir adgang til å bestemme at tilsatte ved Statens innkrevingsentral skal tilhøre påtalemyndigheten.

Endelig foreslås enkelte endringer i politiregisterloven som innebærer retting av inkurier og trykkfeil.

2 Endringer i politiloven

2.1 Bakgrunn

Politiregisterloven trer i kraft 1. juli 2014. Loven inneholder betydelig omarbeidede regler om vandelskontroll og politiattester. Det fremgår av politiregisterloven § 36 første ledd at vandelskontroll, herunder utstedelse av politiattest, bare kan skje dersom det har hjemmel i lov eller forskrift gitt i medhold av lov. Flere bestemmelser i spesiallovgivningen, herunder politiloven §§ 18 og 24 b, inneholder formuleringer som etterlater tvil om hvilken type politiattest som kan kreves fremlagt. Som eksempel kan nevnes bestemmelser der det kreves «plettfriandel», «hederligandel» mv. Etter iverksettelsen av politiregisterloven vil det være nødvendig å angi konkret hvilken type politiattest som kreves, slik disse er beskrevet i politiregisterloven §§ 40 og 41. Ved lov 21. juni 2013 nr. 82 om endringer i politiregisterloven mv. ble det foretatt endringer i en rekke hjemler for utstedelse av politiattest i spesiallovgivningen for å harmonisere disse med politiregisterlovens system. I

Prop. 114 L (2012–2013) ble det ikke fremmet forslag til endring i vandelskravene i politiloven §§ 18 og 24 b, da departementet ønsket å fremme forslag til endringer i politiloven § 18 samlet.

I høringsnotatet ble det foreslått endringer i politiloven § 18 for å tydeliggjøre at det ved ansettelse i politiet skal kreves uttømmende og utvidet politiattest. I tillegg ble det foreslått en hjemmel for å kreve fremleggelse av uttømmende og utvidet politiattest fra personer som skal utføre arbeid for politiet uten å være ansatt, eller som skal utføre arbeid for en tjenesteleverandør for politiet.

2.2 Høringen

Forslag til endringer i politiloven § 18 ble sendt på høring 16. januar 2014 med frist 27. februar 2014 til følgende instanser:

Departementene

Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste
Sivilombudsmannen

Arbeids- og velferdsdirektoratet
Barneombudet
Datatilsynet
Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
Domstoladministrasjonen
Forbrukerombudet
Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker
Kripos
Likestillings- og diskrimineringsombudet
Luftfartstilsynet
Nasjonal sikkerhetsmyndighet
Politidirektoratet
Politihøgskolen
Politiets sikkerhetstjeneste (PST)
Post- og teletilsynet
Regjeringsadvokaten
Riksadvokaten
Riksarkivet
Sametinget
Skattedirektoratet
Sosial- og helsedirektoratet
Spesialenheten for politisaker
Statistisk Sentralbyrå
Statsadvokatembetene
Sysselmannen på Svalbard
Toll- og avgiftsdirektoratet
Utlendingsdirektoratet
Vegdirektoratet
Økokrim

Akademikerne

Den Norske Advokatforening
Den Norske Dommerforening
Fagforbundet
Finans Norge
Kommunenes Sentralforbund
Landsorganisasjonen i Norge (LO)
Norsk forening for kriminalreform (KROM)
Norsk Journalistlag
Norsk Presseforbund
Norsk Redaktørforening
Norsk Senter for Menneskerettigheter
Næringslivets Hovedorganisasjon
OMOD (Organisasjon mot offentlig diskriminering)
Norges politilederslag
Politiets Fellesforbund
Stiftelsen for en Kritisk og Undersøkende Presse (SKUP)
Virke
Unio

De høringsinstanser som har uttalt seg, støtter forslaget om krav om politiattest på det aktuelle området. Det nærmere innholdet i høringsvarene er behandlet under de enkelte punktene i proposisjonen.

2.3 Nærmere om forslaget til endringer i politiloven § 18

Politiiloven § 18 regulerer vilkår for ansettelse i politiet. Etter bestemmelsen må den som skal ansettes i politi- og lensmannsetaten, herunder Politidirektoratet, ha «plettfriandel». Vandelskravet gjelder for alle som er ansatt i etaten, og er ikke knyttet til om vedkommende har politimyndighet.

Politiiloven § 18 sier ikke noe om adgangen til å innhente politiattest, men kravet til plettfriandel har vært forutsatt å hjemle innhenting av uttømmende og utvidet politiattest. På uttømmende attester anmerkes alle straffer, andre strafferettslige reaksjoner og andre tiltak som er registrert i reaksjonsregisteret som følge av lovbrudd. Dersom politiattesten er utvidet anmerkes også verserende saker. Etter politiregisterloven § 36 kan vandelskontroll, herunder utstedelse av politiattest, bare foretas når det har hjemmel i lov eller forskrift gitt i medhold av lov. Departementet foreslo derfor en endring i politiloven § 18 første ledd slik at det fremgår av bestemmelsen at søkeren skal fremlegge uttømmende og utvidet politiattest til bruk for kontrollen av om vedkommende tilfredsstiller kravet om plettfriandel.

Politiiloven § 18 omfatter i dag kun personer som skal ansettes i politiet. Etter departementets

syn er det behov for å kunne kreve politiattest også av personer som utfører arbeid for politiet uten å være ansatt, ettersom disse vil kunne ha tilsvarende tilgang til politiets lokaler og systemer som ansatte, og vil kunne utføre tilsvarende oppgaver som ansatte i politiet. I tillegg kan det være behov for å kreve attest av personer som arbeider for en tjenesteleverandør for politiet, og som vil kunne ha tilgang til politiets lokaler eller systemer. Det ble derfor i høringen foreslått et nytt annet ledd i bestemmelsen slik at det kan kreves uttømmende og utvidet politiattest fra personer som skal utføre arbeid eller tjeneste for politiet eller for en tjenesteleverandør for politiet.

Forslaget om et nytt annet ledd har delvis bakgrunn i rundskriv G 49/2000 om adgang til utstedelse av politiattest ved tilsettinger og lignende i Politiets Datatjeneste. I rundskrivet er det bl.a. gitt samtykke til at det kan utstedes uttømmende politiattest til personer som har tilgang til politiets registre uten at det stilles krav om autorisasjon. Politiattesthjemler i rundskriv vil ikke lenger være gyldige etter politiregisterlovens ikrafttredelse. Det ble derfor foreslått å videreføre denne hjemmelen i et nytt annet ledd i politiloven § 18.

I høringen foreslo departementet å utvide hjemmelen for utstedelse av attest til generelt å omfatte personer som skal utføre arbeid eller tjeneste for politiet, og personer som skal utføre arbeid for en tjenesteleverandør for politiet. Bakgrunnen for forslaget om å utvide hjemmelen er at oppmerksomheten om krav til sikkerhet er økt siden rundskrivet ble gitt, og bruk av eksterne konsulenter har blitt vanlig også utenfor IKT-området. Videre er det liten grunn til å skille mellom de grupper som er nevnt i rundskrivet og andre som skal ha tilgang til systemene eller oppholde seg i politiets lokaler over lengre tid. I høringen ble det ikke foreslått å stille tilsvarende krav til plettfri vandel som for ansettelse, slik at eventuelle anmerkninger på attesten vil måtte vurderes konkret. Det ble heller ikke foreslått et obligatorisk krav om fremleggelse av politiattest, slik at det må vurderes konkret om det er behov for å stille krav om politiattest. Hjemmelen for å kunne kreve fremlagt politiattest vil omfatte en uensartet gruppe, og kunne omfatte både personer som skal utføre tjenester fast uten å være tilsatt, eksempelvis renholdspersonell, og personer som kun vil være i lokalene i kortere tid, for eksempel håndverkere. Det ble i høringen vist til at det ikke vil være aktuelt å kreve politiattest fra personer som skal oppholde seg på avgrensede områder i kortere tid, og som heller ikke vil være alene i lokalene. Det vil heller ikke være aktuelt å kreve politi-

attest av tjenesteytere som utøver tjenester eksternt, og som heller ikke vil ha ekstern tilgang til IT-systemene.

2.4 Høringsinstansenes syn

Virke, PST og Riksadvokaten støtter forslaget om endringer i politiloven § 18. Det samme gjør *Politidirektoratet, Kripos, Vestoppland politidistrikt, Troms politidistrikt, Oslo politidistrikt, Rogaland politidistrikt, Asker og Bærum politidistrikt, Gudbrandsdal politidistrikt, Østfinnmark politidistrikt ved Politiets enhet for vandelskontroll og politiattester, Politiets utlendingsenhet, Namsfogden i Oslo og PDMT (nå Politiets IKT-tjenester)*.

Vestoppland politidistrikt stiller spørsmål ved om det bør tydeliggjøres at kravet om fremleggelse av politiattest etter § 18 første ledd også skal gjelde når tjenesteperson trer inn i ny stilling i et annet politidistrikt. Videre stilles det spørsmål om vandelskravet bør sjekkes etter et gitt antall år, for å sikre at vedkommende fortsatt har plettfri vandel.

Riksadvokaten savner en nærmere drøftelse og avveining av hvilke opplysninger som anses nødvendig og forholdsmessig med utgangspunkt i de hensyn som begrunner forslaget om krav om uttømmende og utvidet politiattest også for personer som skal gjøre tjeneste for politiet uten å være ansatt.

Politidirektoratet antar at hjemmelen i § 18 annet ledd vil omfatte personer som har praksisplass i regi av for eksempel NAV ut fra en funksjonell fortolkning av «arbeid eller tjeneste» for politiet. Videre antar Politidirektoratet at hjemmelen også vil omfatte studenter i praksisplass i politiet og påtalemyndigheten. For studenter i praksisplass har utstedelse av politiattest vært hjemlet i rundskriv G-87/2000.

Politidirektoratet og Østfinnmark politidistrikt viser til at rundskriv G 107/2000 om begrenset politimyndighet, som er gitt med hjemmel i politiloven § 20 tredje ledd, oppstiller krav til vandel som på samme måte som etter politiloven § 18 er forutsatt å hjemle adgang til å kreve fremlagt politiattest. Det samme gjelder instruks om politimyndighet til militære grensevakter ved den norsk-russiske grensen, gitt i medhold av politiloven § 20 fjerde ledd. Også disse hjemlene for å kreve fremleggelse av politiattest må inn i lov eller forskrift.

Enkelte høringsinstanser tok opp andre spørsmål i tilknytning til vandelskontroll, herunder om det bør etableres krav om botid mv. Siden slike spørsmål verken ble utredet eller sendt på høring, går departementet ikke inn på dette i denne proposisjonen. Man er imidlertid åpen for å vurdere

dette nærmere dersom det skulle vise seg at slike forhold i praksis blir et problem.

2.5 Departementets vurderinger

2.5.1 *Hjemmel for å kreve politiattest ved ansettelse i politiet*

Lovfesting av kravet om fremleggelse av uttømmende og utvidet politiattest ved ansettelse i politiet oppfyller politiregisterlovens krav om at hjemler for utstedelse av politiattest må fremgå av lov eller forskrift. Forslaget innebærer ikke endringer i forhold til gjeldende rett.

Politiregisterloven åpner ikke for at det kan utstedes fornyet politiattest til samme arbeidsgiver med mindre det følger av internasjonalt regelverk som Norge er forpliktet av. Temaet er utførlig behandlet i Ot.prp. nr. 108 (2008–2009) pkt. 12.10.4. Det er imidlertid i politiregisterloven § 43 åpnet for at mottaker av politiattesten har adgang til å få utlevert nye opplysninger av betydning. Ved søknad til ny stilling i et nytt distrikt vil det imidlertid kunne kreves fremleggelse av ny politiattest, idet det da foreligger et nytt tilsettingsforhold.

På bakgrunn av det ovennevnte opprettholdes forslaget uendret.

2.5.2 *Hjemmel for å kreve politiattest for personer som skal utføre arbeid for politiet*

De hensyn som begrunner det strenge vandelskravet for ansatte i politiet gjør seg også gjeldende for innleide konsulenter mv. som utfører tilsvarende oppgaver som ordinært ansatte eller som gis tilgang til sensitiv informasjon i politiets registre. Det vises her også til at databehandlere og tilsatte ved Datatilsynet må fremlegge uttømmende og utvidet politiattest før de gis tilgang til politiets opplysninger, jf. politiregisterloven § 18 tredje ledd og § 62 annet ledd.

Det foreslås ikke at kravet om fremleggelse av politiattest er obligatorisk for alle personer som skal utføre tjeneste for politiet. Dette har sammenheng med at de oppgavene som skal utføres kan være av vidt forskjellig karakter. Det er derfor lagt opp til at politiet foretar en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle av i hvilken grad det er behov for å gjennomføre vandelskontroll, noe som også støttes av flere høringsinstanser. Likeledes må det vurderes konkret hvilken betydning eventuelle anmerkninger på politiattesten skal få. Slik forslaget til politiloven § 18 annet ledd er utformet, vil bestemmelsen omfatte alle som utfører tjeneste for politiet, herunder også personer som er utplassert i praksisplass gjennom

arbeidsmarkedstiltak og studenter i praksisplass, jf. uttalelsen fra Politidirektoratet.

Når det gjelder Politidirektoratets og Østfinnmark politidistrikts merknader om vandelskravet for tildeling av begrenset politimyndighet, er departementet enig i at kravet om fremleggelse av politiattest for denne gruppen må videreføres. Det foreslås derfor et nytt sjuende ledd i politiloven § 20 som innebærer at det skal kreves fremleggelse av uttømmende og utvidet politiattest ved tildeling av begrenset politimyndighet. Dette vil kun være en presisering av gjeldende rett.

Det foreslås en unntaksadgang fra kravet om fremleggelse av politiattest for de tilfeller der situasjonen som begrunner tildeling av begrenset politimyndighet ikke tillater slik fremleggelse. I slike situasjoner kan godkjent sikkerhetsklarering tre i stedet for fremleggelse av uttømmende og utvidet politiattest. Begrunnelsen for unntaksadgangen er at det i enkelte tilfeller er behov for å tildele begrenset politimyndighet i situasjoner hvor tidsaspektet er en viktig faktor for suksess, for eksempel der politiet anmoder Forsvaret om håndhevingsbistand og bistand til objektsikring. I slike situasjoner bør ikke et krav om fremleggelse av politiattest være til hinder for at tilgjengelig personell kan utnyttes. Departementet understreker imidlertid at det kreves politiattest for personer som vil inneha begrenset politimyndighet i sitt daglige virke, for eksempel militært personell som skal drive grenseoppsyn på grensen mellom Norge og Russland og for personer som har begrenset politimyndighet i forbindelse med oppsyn i utmark og på sjøen, jf. eksempelvis fjelloven § 36 og naturoppsynsloven § 4.

Det inntas ikke et tilsvarende krav til plettfriandel som i § 18. Etter rundskrivet skal det i utgangspunktet stilles samme krav tilandel som for faste tjenestemenn, men det kan unntaksvis gis begrenset politimyndighet til straffede personer dersom det straffbare forhold er av mindre alvorlig karakter og ligger relativt langt tilbake i tid.

2.6 Endringer i politiloven § 24 b

Politiloven § 24 b regulerer vilkårene for opptak til Politihøgskolens bachelorutdanning. Opptak til Politihøgskolen forutsetter at søkeren har plettfriandel og fremstår som skikket for tjeneste i politi- og lensmannsetaten. Etter § 24 b første ledd tredje punktum må søkeren fremlegge uttømmende politiattest. Det er i Ot.prp. nr. 61 (2003–2004) s. 36 forutsatt at det også kan innhentes opplysninger om verserende saker. Dette har blitt gjort i form av at søkeren har fremlagt uttømmende og utvidet politiattest.

Etter politiregisterloven § 41 nr. 2 kan verse-
rende saker bare anmerkes på politiattest dersom
det følger av lov eller forskrift. Departementet
foreslår derfor at det inntas i politiloven § 24 b at
søkeren må fremlegge uttømmende og utvidet
politiattest etter politiregisterloven § 41.

Forslaget til endring i politiloven § 24 b inne-
bærer ikke endringer i gjeldende rett, og har der-
for ikke vært på høring.

3 Endringer i SIS-loven

3.1 Bakgrunn og innholdet i forslaget

SIS-loven § 7 nr. 2 gir hjemmel for registrering av
opplysninger i Schengen informasjonssystemet
(SIS) om personer som ikke skal gis tillatelse til
innreise fordi det i forbindelse med utvisning etter
utlendingsloven § 66 bokstav a, b, c, e eller f
(utvisning av utlending uten oppholdstillatelse),
§ 67 (utvisning av utlending som har midlertidig
oppholdstillatelse) eller § 68 (utvisning av utlen-
ding som har permanent oppholdstillatelse) er
truffet vedtak om innreiseforbud og innreisefor-
budet fortsatt er gjeldende.

I forbindelse med gjennomføringen av Europa-
parlaments- og rådsdirektiv 2008/115/EF om fel-
les standarder og prosedyrer i medlemsstatene
for retur av tredjelandsborgere med ulovlig opp-
hold (returdirektivet) i norsk rett, ble det innført
en ny hjemmel for å utvise utlendinger i utlen-
dingsloven § 66 annet ledd. Bestemmelsen inne-
bærer at det skal vurderes utvisning når en utrei-
sefrist ikke er overholdt. I tillegg skal det i visse
tilfeller utvises når utlendingen ikke er gitt en frist
for frivillig retur. Bestemmelsen trådte i kraft 24.
desember 2010.

Det ble også foretatt en endring i utlendings-
loven § 71 annet ledd annet punktum, som inne-
bærer at det nå er anledning til å legge et innrei-
seforbud med ett års varighet. Tidligere var den
nedre grensen for innreiseforbud to år.

Ved en inkurie ble SIS-loven § 7 nr. 2 ikke opp-
datert og endret som følge av utvidet grunnlag for
utvisning i utlendingsloven. Det foreslås derfor
endring i denne bestemmelsen som innebærer
grunnlag for registrering av opplysninger i SIS
der utlendingen skal nektes innreise på grunnlag
av utvisning etter den nye bestemmelsen i utlen-
dingsloven § 66 annet ledd.

Returdirektivet pålegger riktig nok ikke lan-
dene å registrere innreiseforbudene i SIS. Med-
lemsstatene er imidlertid oppfordret til å foreta
slik registrering. Dette fremgår av fortalen punkt

18 hvor det presiseres at medlemsstatene bør ha
rask tilgang til informasjon om innreiseforbud
utstedt av andre medlemsstater og at denne infor-
masjonsutvekslingen bør skje i samsvar med SIS-
regelverket. Det er videre presisert i beskrivelsen
av direktivet i Prop. 3 L (2010–2011) s. 12 at «det
skal settes et innreiseforbud som i utgangspunk-
tet gjelder for hele Schengenområdet».

For å gi returdirektivet og regelen om utvis-
ning en felleseuropeisk effekt, er det viktig at
medlemsstatene registrerer innreiseforbudene i
SIS. Hver medlemsstat har gjennom SIS tilgang til
felles oversikt over tredjelandsborgere som er
registrert med innreiseforbud. For at oversikten
skal fungere optimalt er det viktig at hvert med-
lemsland gjennom sitt regelverk sørger for konti-
nuerlig oppdatering av sine registreringsmulighe-
ter. Det er dermed viktig at SIS-loven også gir
hjemmel for å registrere opplysninger om perso-
ner som skal nektes innreise som følge av at det
er ilagt innreiseforbud etter det nye grunnlaget
for utvisning i utlendingsloven § 66 annet ledd.

3.2 Høringen

Forslag om å innføre adgang til å registrere opplys-
ninger om ilagt innreiseforbud etter utlendingslo-
ven § 66 annet ledd i Schengen informasjonssys-
tem (SIS), ble sendt på høring 15. mai 2012 med
frist 15. august 2012 til følgende instanser:

Departementene

Stortingets ombudsmann for forvaltningen

Barneombudet

Datatilsynet

Kripos

Likestillings- og diskrimineringsombudet

Politidirektoratet

Politiets data- og materielltjeneste

Politiets sikkerhetstjeneste

Politihøgskolen

Regjeringsadvokaten

Riksadvokaten

Statsadvokatembetene

Toll- og avgiftsdirektoratet

Utlendingsdirektoratet

Utrykningspolitiet

Vegdirektoratet

Amnesty International norsk avdeling

Antirasistisk senter

Den norske Advokatforening

Den norske Dommerforening

Det norske flyktningeråd

Europabevegelsen
 Forsvarergruppen av 1977
 Juss-Buss
 Kontoret for fri rettshjelp
 Landsorganisasjonen i Norge (LO)
 MIRA Ressurssenter
 Nei til EU
 NOAS
 Norsk forening for kriminalreform (KROM)
 Næringslivets hovedorganisasjon (NHO)
 Politiembetsmennes landsforening
 Politiets fellesforbund
 Rettspolitisk forening
 Selvhjelp for innvandrere og flyktninger

3.3 Høringsinstansenes syn og departementets vurdering

Forslaget støttes av *Regjeringsadvokaten*, *Riksadvokaten*, *Politidirektoratet*, *KRIPOS* og *Politiets utlendingsenhet*. For øvrig har ingen av de høringsinstansene som har avgitt svar innsigelser mot forslaget, og departementet fastholder der ved forslaget til endring av SIS-loven § 7 nr. 2.

4 Endringer i straffeprosessloven

Etter straffeprosessloven § 55 annet ledd annet punktum kan Kongen bestemme at tjenestemenn ved Statens innkrevingssentral (SI) skal tilhøre påtalemyndigheten. Nærmere bestemmelser om SIs tilknytning til påtalemyndigheten er gitt i påtaleinstruksen § 30-2.

Lov 11. januar 2013 nr. 3 om Statens innkrevingssentral (SI-loven) trådte i kraft 1. juni 2013. Loven regulerer SIs rolle og myndighet i innkrevingssaker. Det er derfor ikke lenger behov for at enkelte tilsatte i SI skal være en del av påtalemyndigheten. Som følge av dette ble det den 18. juni 2013 sendt på høring forslag til flere endringer i kapittel 30 i påtaleinstruksen. Endringene vil bli gjennomført ved kongelig resolusjon i løpet av 2014. Forslaget om å oppheve straffeprosessloven § 55 annet ledd annet punktum er kun en følge av forslaget om å oppheve påtaleinstruksen § 30-2, og har derfor ikke vært på høring.

5 Endringer i politiregisterloven

Politiregisterloven § 62 regulerer tilsynsorganenes taushetsplikt. Etter bestemmelsen er personer hos tilsynsorganene som får tilgang til taus-

hetsbelagte opplysninger underlagt taushetsplikt etter politiregisterloven kapittel 4. Politiregisterloven kapittel 4 regulerer informasjonssikkerhet og internkontroll, mens taushetspliktbestemmelsene finnes i kapittel 6. At det vises til kapittel 4, skyldes at taushetsplikten i NOU 2003: 21 Kriminalitetsbekjempelse og personvern var regulert i politiregisterlovutvalgets forslag til kapittel 4, mens taushetsplikt i politiregisterloven er regulert i kapittel 6. Ved en feil ble dette ikke rettet opp. Ved vedtakelsen av politiregisterforskriften ble det derfor inntatt en bestemmelse i forskriften § 42-5 om at personer «som gjennom tilsyn får tilgang til opplysninger underlagt taushetsplikt etter politiregisterloven kapittel 6, er underlagt samme taushetsplikt». Departementet foreslår å endre politiregisterloven § 62 slik at den viser til § 23, som regulerer omfanget av politiets taushetsplikt. De øvrige bestemmelser i kapittel 6 er unntak fra taushetsplikten, slik at det er tilstrekkelig å vise til § 23. Forslaget innebærer ikke realitetsendringer, og har derfor ikke vært på høring.

I tillegg foreslås enkelte redaksjonelle endringer i politiregisterloven § 40.

6 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget om at andre som utfører arbeid eller tjeneste for politiet, eller for en tjenesteleverandør for politiet, kan pålegges å fremlegge uttømmende og utvidet politiattest, antas å omfatte ca. 1500 personer i året. Kostnadene dekkes innenfor gjeldende budsjettramme. Forslaget om endringer i SIS-loven § 7 nr. 2 vil ikke ha vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser. Eventuelle kostnader dekkes innenfor gjeldende budsjettramme. De øvrige forslagene har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser.

7 Merknader til de enkelte bestemmelser

7.1 Straffeprosessloven

Til § 55

§ 55 annet ledd annet punktum oppheves som følge av at SI-loven er trådt i kraft. Etter dette er SI ikke lenger en del av påtalemyndigheten.

7.2 Politiloven

Til § 18

Endringen i *første ledd* innebærer at en presisering av at det skal kreves uttømmende og utvidet politiattest til bruk for kontrollen av om vedkommende som skal ansettes har plettfri vandel.

Etter nytt *annet ledd* kan det kreves uttømmende og utvidet politiattest fra personer som skal utføre tjeneste for politiet eller for en tjenesteleverandør for politiet. Kravet er ikke obligatorisk, slik at det i det enkelte tilfelle må vurderes om innholdet i tjenesten er av en slik art at det tilsier vandelsskontroll av vedkommende. Likeledes må det vurderes konkret om eventuelle anmerkninger på politiattesten medfører at vedkommende er utelukket fra å gjøre tjeneste hos politiet.

Til § 20

Endringen innebærer at det stilles krav om fremleggelse av uttømmende og utvidet politiattest ved tildeling av begrenset politimyndighet. Dette kravet har tidligere bare blitt innfortolket i kravet til vandel i rundskriv G 107/2000 om begrenset politimyndighet og i § 3 i instruks om tildeling av begrenset politimyndighet til militære grensevakter ved den norsk-russiske grensen. Det åpnes for at godkjent sikkerhetsklarering kan tre i stedet for fremleggelse av uttømmende og utvidet politiattest dersom situasjonen som begrunner tildeling av begrenset politimyndighet ikke tillater slik fremleggelse. Det er ikke ønskelig at kravet om fremleggelse av politiattest skal begrense mulighetene til å utnytte tilgjengelig personell i situasjoner der tidsaspektet er en viktig suksessfaktor, for eksempel der politiet anmoder Forsvaret om håndhevingsbistand eller bistand til objektsikring.

Til § 24 b

Endringen innebærer en klargjøring av gjeldende rett, ettersom det tidligere bare var nedfelt i forarbeidene at det kan innhentes opplysninger om verserende saker.

7.3 SIS-loven

Til § 7

Endringen gir grunnlag for registrering av opplysninger i SIS der utlendingen skal nektes innreise på grunnlag av utvisning etter den nye bestemmelsen i utlendingsloven § 66 annet ledd.

7.4 Politiregisterloven

Til § 40

Endringene er rettelser av redaksjonelle feil. Lovteksten i nr. 2 bokstav g mangler en «n» i ordet «tvungent». I nr. 6 foreslås en omformulering av lovteksten.

Til § 62

Endringen er en rettelse av en feil henvisning slik at bestemmelsen nå viser til § 23, som regulerer omfanget av politiets taushetsplikt.

Justis- og beredskapsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i politiloven og SIS-loven mv.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i politiloven og SIS-loven mv. i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i politiloven og SIS-loven mv.

I

I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker gjøres følgende endringer:

§ 55 annet ledd annet punktum oppheves.

II

I lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet gjøres følgende endringer:

§ 18 første og annet ledd skal lyde:

Den som skal tilsettes i politi- og lensmannsetaten, herunder i Politidirektoratet, må ha plettfri vandel. *Til bruk for vandelskontrollen skal søkeren fremlegge uttømmende og utvidet politiattest, jf. politiregisterloven § 41.* Tilsatte med alminnelig politimyndighet må være norske statsborgere.

Politiet kan kreve fremleggelse av uttømmende og utvidet politiattest, jf. politiregisterloven § 41, av personer som skal utføre arbeid eller tjeneste for politiet eller for en tjenesteleverandør for politiet.

§ 18 nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

§ 20 nytt sjuende ledd skal lyde:

Personer som tildeles begrenset politimyndighet etter tredje og fjerde ledd, skal fremlegge uttømmende og utvidet politiattest, jf. politiregisterloven § 41. Dersom situasjonen som begrunner tildeling av begrenset politimyndighet ikke tillater slik fremleggelse, kan godkjent sikkerhetsklarering tre i stedet for fremleggelse av uttømmende og utvidet politiattest.

§ 24 b første ledd tredje punktum skal lyde:

Søkerne må fremlegge uttømmende og utvidet politiattest, jf. politiregisterloven § 41.

III

I lov 16. juli 1999 nr. 66 om Schengen informasjonssystem gjøres følgende endringer:

§ 7 første ledd nr. 2 skal lyde:

2. opplysninger om personer som ikke skal gis tillatelse til innreise fordi det i forbindelse med utvisning etter utlendingsloven § 66 første ledd bokstav a, b, c eller e *eller annet ledd*, §§ 67, 68 eller 126 annet ledd er truffet vedtak om innreiseforbud, og vedtaket fortsatt er gjeldende

IV

I lov 28. mai 2010 nr. 16 om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten gjøres følgende endringer:

I § 40 nr. 2, som endret ved lov 20. januar 2012 nr. 6, erstattes i bokstav g «tvunget» med «tvungent».

§ 40 nr. 6, som endret ved lov 20. januar 2012 nr. 6, skal lyde:

6. I ordinær politiattest skal det ikke oppgis
- a) dom på betinget fengsel eller bot, dersom lovbruddet er begått *av person under 18 år mer enn 2 år før utstedelsen av attesten*, eller
 - b) dom på ungdomsstraff eller samfunnsstraff, dersom lovbruddet er begått *av person under 18 år mer enn 5 år før utstedelsen av attesten*.

§ 62 første ledd skal lyde:

Personer som gjennom tilsyn får tilgang til opplysninger underlagt taushetsplikt etter § 23, er underlagt samme taushetsplikt.

V

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan bestemme at ulike bestemmelser i loven skal tre i kraft til forskjellig tid.